

CSIKI LAPOK

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TARSADALMI HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Vákár L. könyv- és papírkereskedése Csikszereda, hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, valamint hirdetések és előfizetési díjak is küldendők.
— Telefon hívószám 20.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Dr. ÉLTHES GYULA

Előfizetési ár: Egész évre 12 kor. (Külföldre 16 K.)
Félévre 6 kor. Negyedévre 3 kor.
Hirdetési díjak a legolcsóbban számítottak
Kéziratok nem adnak vissza.

Évforduló.

Csikszereda, október 18.

Tisztelt Szerkesztő Ur!

Engedje meg, hogy a Csiki Lapok utóbbi számában e címen elmondottakat folytassam, mert a felhozottak annyira a mi közfelfogásunkból erednek, hogy a felvett fonalat kár volna röviden elejteni.

Mióta a székelység ezt a kritikus földet lakja, mindig voltak aktuális panaszaik, melyeket a nagy magyar haza örök időktől fogva csak úgy félvállról, szőrmentére kezelte, de soha meg nem hallgatott. Őseink is sokat küzdöttek a mostoha bánásmód miatt, de nekik fegyver volt a kezükben s a századokon át folyt fejedelmi harcokban módjuk volt arra is, hogy befolyásukat és kivánságaikat alkalmak adtan érvényesítsék. Így jutottak kiváltságokhoz, elismerésekhez, vállveregetésekhez, dícsőségekhez, melyek útján a köztudat a székelységet azon erkölcsi elismeréssel vélte jutalmazni, hogy elnevezett minket a haza keleti védbástyájának. Petőfi óta pedig minden nap elzengi valaki, hogy „nem fajult el a székely vér“ stb. Mi ezekre szörnyen büszkék vagyunk s verjük a mellünket, a nagy magyar haza pedig tudomásul veszi a mi naiv együgyűségünket s azt hiszi, hogy ezzel ki vagyunk fizetve talán egy újabb ezredévre.

Hős fiaink most is dícsőséget dícsőségre halmoznak a csataterén s mindenütt ott állnak legelől, hol legnagyobb a veszély. Ezért is kapják a hős székelyek az elismerést naponta.

Mindezek mellett, ha visszapillantunk a közelmúlt félszázad óta létrejött azon intézményekre, melyek a székelység jövőjét és megerősítését gyámolíthaták volna, nem találunk azok közt mást, mint jóakaratu kísérleteket és olcsó reklámnak beillő semmiskedéseket, melyek a székelységet sem erkölcsi, sem anyagi téren egy hajszállal sem támogatták, annál kevésbé segítettek előre. Sőt rámutathatnánk olyan intézményekre is, melyek a székelység egyenes lenézését, károsítását és semmibe vevését kézzel foghatóan bizonyítják.

Mi soha sem kértünk extra vurstokot, csak azt kívántuk, hogy olyan elbánásban részesüljünk, mint az ország más vidékén. Minket még az olyan semmiségekkel is le lehet kenyerezni, ha a vasúti kocsi nem áll meg Madé-

falván, hanem nagy kérelmünkre befut Csikszeredába. E mellett végtelenül szégyeljük, ha olybá vesznek, mint a ruhéneket s nekünk is orpington tojásokat osztogatnak. Ezzel szemben semmi kérelemmel, semmi deputációkkal és a hivatalos közbejárás semmi módjával ki nem tudtuk eszközölni, hogy Csikszereda legyen a gyimesi vasúti kiágazás központja.

Mikor a hetvenes években az erdélyi vasutakat tervezték és építették, nem szándékosan kerülték-e ki az egész Székelyföldet s mindentütt a nemzeti-ségi vidékeken vezették azokat? Sok jajgatás, szemrehányás, panaszos felirat és deputációzás után végre építettek egy körvasutat, melyen a csikszeredai utas majdnem egy napot kerembábázik ok nélkül, ha a Hargitán túl akar jutni. Hogy a székelység örömeiben a bőrből ki ne ugorják, siettek megindokolni a vonal kiépítését azzal, hogy az hadászati érdekből épült s nem a székelység iránt való figyelemből. Hanem hogy a csikszereda—székelyudvarhelyi vonal hadászati szempontból milyen szükséges, azt valószínűleg még egy félszázad alatt sem fogják belátni, dacára, hogy törvény rendel.

Az egymást felváltó kormányok elnézték, hogy a háromszékiek és udvarhelymegyeiek saját pénzükhöz építsenek vicinálisokat, ehhez Csikmegye is hozzá akart fogni s rákötött az előleges munkálatokra vagy 60.000 koronát. Szerencséjére a körvasut kiépítése csakugyan megelőzte ebben.

Igazán szeretnénk egy olyan mély belátású államférfit látni, a ki fel tudná fedezni, hogy a „gyöngyöt érő“ székely vér érdekében mikor és hol tettek a különböző kormányok valamit.

De hát hagyjuk ezeket. Ezek mind elmúltak s mi megmaradtunk „drága gyöngyöknek“.

Hogy mi történt velünk egy év előtt, mikor a legkritikusabb percekben teljesen védtelenül maradtunk s azután egy esztendőn át kóboroltunk mint alkalmatlan lenézettek a nagy magyar haza különböző tájain, arról siralmas emlékeink vannak. Tönkre menésünket, kifosztatásunkat talán nem szükséges memorandumokba foglalni, vagy nem szükséges deputációba mennünk, hogy tanulmányozhassák ügyünket. *Látta azt saját szemével Őfelsége a király, látták miniszterei, látták a legmagasabb katonai és polgári tényezők. Össze-iratták és hatóságilag letárgyaltatták*

kárainkat s most olvasgatjuk a gyanus közléseket, hogy esetleg kamatos-, avagy kamatmentes kölcsönöket fogunk kapni. Avagy kapunk segélyeket percentekben. Még azt is olvassuk, hogy addig nem lehet remélnünk semmit, míg a galíciai károk is megállapítva nem lesznek. Ez magyarul azt tenné, hogy várjunk addig, amíg lassanként a teledés fátyolát boríthatjuk összes sérelmeinkre, mert hát mi vagyunk a kelet bástyái, mi gyöngyöt érünk stb, stb.

A mi esetünk az állammal szemben nem casus belli, mert a mi miatt koldus botra jutottunk, azt az állami védelem hiánya, mulasztása, avagy magasabb érdekei kívánták. A mi esetünk tehát az állammal szemben nem casus belli, mert ami miatt koldusbotra jutottunk, azt az állam elnézése, mulasztása, avagy magasabb érdekei kívánták. Hogy az állam összérdekeiért mi okból kellene a Székelyföldnek elvérezni a nélkül, hogy a helyreállításban, a kárpótlásban az ország szerencsésebb fekvésű vidékei részt ne vegyenek, azt még emberileg sem lehet elképzelni.

A lefolyt év bőségesen elég lett volna a tárgyalásokra s még bőségesebben elég arra, hogy valami megnyugtató intézkedést láthatnánk. A segélyezés, kölcsönadás és más kétkulacsos ígéretésekre nem adunk semmit. Ezuttal nem fogunk kérni és nem fogunk könyörögni, mert követelésre van jogunk.

T. Nagy Imre.

Erdély és Galícia.*)

Még nem ért véget a pusztítás, de már megindult mindenfelé az elpusztított országrészek helyreállítása érdekében a mozgalom. Az osztrák kormány különös ügybuzgalmat fejt ki ezen a téren s akciójának egy része olyan területre megy át, amit már nem láthatunk szívesen. Az osztrák miniszterelnök ur ugyanis, hogy a longyelek támogatását megnyerje ingadozó kabinetje számára, azt is mondotta nekik, hogy Galícia elpusztított részének helyreállítása dolgában a magyar miniszterelnökkel is tárgyalni fog. Ez a tárgyalás pedig azt célozza, hogy Magyarország a maga

*) Több ízben, így lapunk legutóbbi számában is e helyen szólottunk az erdélyi kártérítésről. Nem lesz érdektelen talán a „Pesti Hírlap“ most megjelent ide vonatkozó cikkének közlése sem.

pénzével is járuljon hozzá az osztrák tartomány rekonstrukciójához. Seidler urnak szives figyelmébe ajánljuk, hogy több figyelemmel kísérje közös kollégája, Czernin külügyminiszter, nyilatkozatait s ne felejtse, hogy monarchiánk hivatalos álláspontja még ellenségeinkkel szemben is a „kártérítés nélküli“ béke. Amit tehát nem követelünk ellen ségeinktől, hogy az általuk elpusztított Galícia helyreállítására pénzt adjanak, azt nem követelhetik az osztrákok a veük szövetséges magyaroktól, akik nem hogy pusztították volna Galiciát, hanem a vérükkel megvédték. Ha egy elvet hivatalosan képvisel a monarchia az egész ellenséges világgal szemben, akkor azt az elvet nem lehet felrugni a monarchia határain belül. A háboru alatt sok jogtalan követelést és igaztalan vádat tapasztaltunk már osztrák részről. Nyögjük a terhet, amit a Tiszakormány rakott ránk, hogy az egész véderót Ausztria helyett is Magyarország éllemezzi. De az a követelés, hogy Ausztria egy országrészének rekonstrukciójához Magyarország is hozzájáruljon, tényleg a megengedhető határon. Tiltakozunk ellene, hogy a magyar kormány Galícia javára egyetlen fillért is igérjen a magyarok pénzéből. Mi sem kívánjuk, hogy Ausztria hozzájáruljon az elpusztított Erdély és a magyar délvidek vagy a kárpáti falvak helyreállításához. Nem akarunk új közös ügyet csinálni, elég bajunk van a régiakkal is.

A magyarok a kvóta arányán felül ontották vérüket Galiciáért s ha mi nem kérünk Ausztriától kártérítést a földjéért elhunyt magyar vitézekért, akkor ne kérjenek ők se tőlünk semmit. Minden állam fedezze a területén szenvedett kárt a maga erejéből. Szolgálunk mi Seidler urnak helyesebb címmel, hova joggal fordulhat Galícia felépítésére: vesse ki adóba Galícia rekonstrukciójának költségeit a csehekre, akiknek tulajdonítható nagy részben Ausztria e részének elpusztítása. De igazságtalanság a magyaroktól kérni pénzt, akik a csehek helyett is vérezték Galiciáért.

A magyar állam pénzét csak Magyarország elpusztított részeinek helyreállítására szabad fordítani. Fájdalom, van nekünk is elég nagy veszteségünk. Erdélyben ég felé merednek még az elpusztított falvak kormos romjai, kihavadt otthonok, ledőltek kémények jelzik a rombolás útját s a passzionátus rombolás áldozata Erdély lakosságának nagy része. Igazság szerint a kártérítésben részt kellene vennie mindazoknak, akik Erdélyben a háboru szükségletén felül is romboltak, pusztítottak. De mi nem keressük a pusztító kezét; magunkra vállaljuk az egész kárt; csak a kormánynak köijük lelkére, hogy egyetlen fillért se költsön Magyarország területén túl s hogy gyorsabb tempóban és erőlyesebb kézzel folytassa Erdély rekonstrukciójának munkáját. A szükségleteknek és kívánságoknak gazdag programját állították fel már, de a segítség programjáról még nem halottunk. Szónoki frázisokkal és miniszteri ígéretekkel nem lehet leégett házakat felépíteni és üres falvakat benépesíteni. *Pénzt és munkát követelünk Erdély javára. Vasuthálózatot, ipart és tele*

pitést követelünk. A magyar kormány már eddig is elkészt. A szászok már Németországban is mozgalmat indítottak, hogy németeket telepítsenek Erdélybe. Az oláh pénzüzetek a háboru alatt is folytatták aknamunkájukat, hogy a magyar földet kirántásuk a magyarságlába alól. A koalíciós Wekerle-kormány békés időben kezdte meg a nagyarányú telepítési politikát; elkövetkezett az utolsó pillanat, mikor pozitív alkotá sokra kell váltani a régi kezdeményezést és az új ígéretekot. A magyar földmívelési miniszteriumra szögyen s Magyarországra helyrehozhatatlan veszteség volna, ha Erdélynek magyarokkal való betelepítését megelőzne német telepítés. Meg kell végre kezdeni a magyar telepítés szervezését is. A harcér hősein kívül magyar földhöz kell jutni Románia magyarjait, Bukovina csángóit és Amerikában élő testvéreinket is. A háborus vérvesztéséget csak így pótolhatjuk. S Magyarországot csak úgy tarthatjuk meg, ha magyarrá tesszük.

A „Gyergyó“ új életre kelése.

Csikszereida, okt. 16.

A világháboru kitörése előtt öt politikai lap látta el vármegyénk hírszolgálatát és szolgálta közügyeit. A mozgósítás szele kettőt nyomban hallgatásra kényszerített és a román betörés után pár héttel a „Csiki Lapok“ Debreczenben a „Debreczeni Ujság“ hasábjain és a „Csikvármegye“ Budapesten csak nagy küzdelemmel és óriási nehézségekkel jelenhettek meg.

A mozgósításkor hadbavonulás miatt megszűnt lapok a „Csiki Hírlap“ és „Székelység“ voltak, a román betöréskor pedig a „Gyergyó“ volt kénytelen megjelenését beszüntetni.

A „Csiki Lapok“ és „Csikvármegye“ jó ideig idegenben voltak kénytelenek szolgálni a vármegye és menekültek közérdekét és csak ez év februárjában jutott abba a helyzeibe a „Csiki Lapok“ és nem sokkal később a „Csikvármegye“, hogy lapzámainak újból honi földön adhatta ki.

A harmadik lap, a „Gyergyó“ nem tudta leküzdeni a világháboru okozta elháríthatatlan akadályokat. Most azonban sikerült ez neki és a tegnapi napon már kézhez is vettük tizenhárom hónap óta első számát, melynek csaknem minden sora a betörés által megsemmisített és halálra sebzett székely népünk érdekében szól.

Szükségünk van nagy mértékben erre, mert sajnos, — való és igaz, — hogy e kérdésben — mint a Gyergyó is helyesen megállapítja — éppen az érdekelt vidéki sajtó hallgat s hogy a fővárosi sajtó sem viselkedik másképpen, azt az „Az Ujság“ nem régen — saját magát sem hagyva ki — állapította meg.

Oivasiuk a „Gyergyó“ hasábjain Szabó György gyergyói kerületi főesperes nagyszerű beszédét is, melyből minket különösen az ragadott meg, hogy „Egyesítsük erőinket a közjó érdekében. Ne pazaroljuk időnket és tehetségeinket viszálykodással“.

Rajta tehát, tekintsünk körül és csak

a vak nem fogja meglátni, hogy mi a teendő? Szétforgácsolni erőnket, — vétek volna dicső székely népünk ellen. Ne törjünk haszontalan mellékvágányokra, mikor mindent megmenethetünk, ha a közös főcél vezet és egy uton haladunk.

A cenzura keveset tör meg, de még mindig ad clegendő teret arra, hogy rá irányítsuk az illetékesek figyelmét azokra az égően fájó sebekre, melyeket a székelység szenvedett és a melyek azonnali gyógyításra szorulnak. Ezeknek a kérdéseknek adjunk teret és minden mást szorítsunk háttérbe. Elméleti és nem éppen időszerű dolgokról vitázni, ma sem idő, sem hely nincsen.

Egy mindenekfelett kimagasló közérdeklünk a székelység kártalanításának ügye. Mi soha sem beszéltünk és soha sem írtunk hallemás után, mert véletlenül mindig abban a helyzetben voltunk, hogy az akció menetét egészen közelről figyelhetjük meg. Ha csak a legtöbbször légből kapott interjúvokat főzöttük volna, bizony sok hadikárosult dobta volna el lapunkat megadó!

Tudjuk azt, hogy Németország a kelet-poroszországi károsultaknak pillanatnyi szükségletére 500 millió márkát adott. Ma olvassuk, hogy a háboru alatt károsult hajóstársaságoknak, ugyancsak a német birodalom, meghozott törvényvel, egy milliárd pénz adományt folyósított. Kőcseről sehol szó nincsen, annál kevésbbé szűk korlátok közé szabott, kamattal terhelt, törlesztéses államköcsönről.

Ha ez a dicső székely nép, amint igaz és való, védte hazáját, vérenek drága hullásával és páratlan vitézséggel, mialatt az ellenség tüzhelyét elpusztította, — úgy nem lehet egy percig sem gondolkodni a felett, hogy a székelység, a magyar nemzeti állam kiépítése és szilárdsága érdekében, a legmesszebbmenő cöteljes anyagi támogatásra szorul és azt joggal megköveteli, ha nemzetalkotó munkát várnak tőle.

Egy csikszentsimoni öreg székely vitézségi érme.

Dóczy János hőstette.

Csikszereida, okt. 1.

A frontunkon küzdő m. kir. . . . honvéd gyalogezred parancsnokságától a székely vitézség ragyogó példáját tanúsító átiratot kapott Tolnay főispán.

Szösz szerint közöljük az átiratot, mely megérdemli, hogy minden idők emlékezetére megörökírtessék:

267—XX. hm. 1917. szám.

Csikvármegye Méltóságos Főispánjának Csikszereida.

Dóczy János csikszentsimoni (Vasut-utca 175. szám) lakosnak a m. kir. 39. honvéd gyalog hadosztály parancsnokság 154—a) számú parancsával adományozott II. osztályu vitézségi érmét és igazolványát mellékelten áteszem.

Fent nevezett 1916. évi október hó 12-én Csikszentmártonban vezetőül önként ajánkozott a románok visszavonulását követő 16—II. zászlóaljhoz. Dóczy az egész csiki hegység és a romániai terület kitérő ismerőjének bizonyult. A zászlóalj első járőreit vezette előbb a „Fiság“-on, majd a „Csobános-völgy“-től északra fekvő hegyvonulat gerincén s ennek közelében volt, csak így feltalálható utakon. 1916 október hó 14-én a „Piciorul lat“-on (román terület) a zászlóaljat hajnalban meg-

támadó románok visszaverésében ő is részt vett, egy sebesült fegyverét használva. 1916. október hó 15-én és 16-án a támadás és előnyomulás folytatásában is, mikor már a románokkal az érintkezés szoros volt, részt vett. 1916. október hó 17-én csak parancsra ment hátra; ezen utjában a „Csobánosvölgy“-be akkor ért, mikor egy sebesültünket két sebesültvivő szállította vissza s a mikor ezeket egy, a zászlóalj mögé fészkelődött román járőr megtámadta és foglyul ejtette. Az ő leleményes közbelépésére az öt főből álló román járőr megadta magát s őket Dóczy a sebesültvivőkkel lefegyverezve, bekísérte és átadta.

A fentírt haditény egy, a *védkötelezettség korhatárán jóval túl levő öregember részéről* oly kiválóan szép és követésre méltó teljesítmény, hogy azt csak a kitüntetés jelvény ünnepélyes átadásával lehet kellőképpen méltatni.

Kérem ezirányú intézkedéseinek foganatba vételét s Dóczy János részére a kitüntetés jelvény megfelelő módon való átadását s az átvételről az elismervény megküldését.

Olvashatatlan aláírás s. k.,
alezredes.

Az ezüst vitézségi érmet és igazolványt már legközelebb ünnepélyesen fogja vitéz Dóczy János uram megkapni.

Mikor fizetik ki a hadikárokat?

Az erdélyi kormánybiztos nyilatkozata.

Még a Tisza-kormány elrendelte az oláh invázió folytán sújtott lakosság káraitak összeírását azzal a cézzal, hogy a mindenből kifosztott lakosságnak az ellenséges megszállás következtében felmerült kára megtérítéses. Azóta az Eszterházy, majd a Wekerle-kormány részéről is megnyugtató (?) nyilatkozatok hangzottak el ezirányban, ami természetesen is, mert hiszen az oláh invázió váratlan bekövetkezése folytán a lakosság legnagyobb része minden ruhája, cipője, fehérneműje hátrahagyásával volt kénytelen menekülni, hogy a tutorokról, szőnyegekről és más, a mindennapi élet szükségleteihez tartozó tárgyakról ne is szóljunk.

Egészen kézenfekvő a magyarzata annak is, hogy azok, akik egy szál ruhában kapaszkodtak föl az utolsó órában a vonatra, ma aligha képesek új ruhát vagy fehérneműt venni, mert a legtöbbjük jövedelme éppen csak arra elegendő, hogy éhen ne haljon. Ezért a károk gyors megtérítése tehát erkölcsi kötelessége az államnak.

Figyelemre méltó, amit erről a kérdéstről Széll József erdélyi kormánybiztos egy újságírónak mondott. A kormánybiztos így nyilatkozott:

A kormánybiztos — annak a hangsúlyozásával, hogy a mérvadó körök és köztük ő maga is, a legteljesebb jóakarattal kezeli a kérdésnek különösen a tisztviselőkre vonatkozó részét, mint akiknek egész existenciája rendült meg az anyagi leromlás folytán, — nem látja oly könnyen elintézhetőnek a kérdést; mert hiszen a felelősség mellett rendkívüli óvatosságot és körültekintést igényel az eljárás ott, ahol milliókról van szó és a legkisebb elhamarkodás éppen azokra lehetne káros, akiknek érdekében az akció folyik.

A kárfelvétel serényen folyik az egyes ellenségjárta vármegyékben, sőt az adatok egy része már együtt van. Szükségesnek mutatkozik azonban bizonyos egységesítés, a dolgok összhangba hozatala, miután a különféle eljárások néhol feltűnő eltéréseket mutatnak s így az ezeken felépített elosztás — újabb intézkedések nélkül — igazságtalanságokat eredményezné.

A kormánybiztos a saját közegei útján fogja ezt az egységesítést végrehajtani és csak az ilyen módon összeállítandó számadások keresztülvitele után kerülhet a sor az ügy végleges elintézésére. A kiküldendő szakközvegyek alapos vizsgálat tárgyává teszik a helyszínén a szenvedett károsodást, szükség szerint helyszíni szemlék útján fognak meggyőződést szerezni az adatok valóságáról és általában arra fognak törekedni, hogy a sok helyütt elasztiku-

san kezelt becslés az anyagi igazsághoz közelebb jusson.

A hivatalosan megejtett kárfelvétel mindenestre alapként szolgál és tekintetbe jön a végleges elintézésnél, azonban azt biztos és fix összegnek tekinteni legalább is korai. A tekintetben teljes megnyugtatót ad a kormánybiztos, hogy az emberileg csak lehetséges igazság — és csak az igazság — fog érvényesülni a segélyek kiosztásánál és mihelyt az adatok együtt lesznek, elsőrendű munkája leendő az elintézés.

— Terminust nem mondott Széll József, de véleménye szerint nem fog sokáig késni a segélyösszegek utalványozása.

Sürgösen kell elintézni a felmentési ügyeket.

A honvédelmi miniszter nemrég közlemény alakjában tudatta a hatóságokkal, hogy a jövőben a határidős felmentések alkalmával hozandó határozat a következőképpen fog szólni: a) egyelőre . . . felmentetett vagy b) . . .-ig felmentotik, tovább nem; ezen napon behívás nélkül bevonulni köteles. Egyben intézkedik, hogy másképpen kell a további felmentéseket megfojyamadul. Akik egyelőre vannak felmentve, azok október 25-ig kérhetik új felmentésüket.

A közlemény kapcsán a honvédelmi miniszter most a határidős felmentések végrehajtására nézve a következő újabb rendeletet bocsájtotta ki:

A közlemény alapján folyó évi október hó 25-ig beérkező felmentési névjegyzéket az elsőfoku véleményező hatóságoknál, esetleg már a szerkesztőknél a Névjegyzék szót vörös ceruzával történő aláhúzással feltűnően meg kell jelölni.

A névjegyzékek szerkesztésére, véleményezésére és felterjesztésére a f. évi 7900—eln. 4. számú rendeletm. mérvadó.

Ezeknek a névjegyzékeknek a legsürgösebb továbbítását minden szerkesztő és véleményező hatóságnak különös kötelességévé teszem. A továbbításnak részlegenként, a feldolgozás mérvéhez képest kell történnie és az utolsó részlegnek legkésőbb folyó évi november hó 15-ig az illetékes szakminisztériumokhoz okvetlenül be kell érkeznie.

Bevárási engedélyek folyó évi október hó 25-ike után előadott kérelmeknél csakis az első ízben beadott kérelem esetében, továbbá oly egyéneknek adható, akik „egyelőre . . .-ig felmentetik” határozatot kaptak. Havidíjasoknak ez esetben csak a folyó évi 2242—eln. 4. számú rendeletm. szerint, vagyis csak a közigazgatási alkalmazottaknak adható az abban megjelölt időtartamra bevárási engedély. Másoknak bevárási engedélyt adni szigorúan tilos. E tekintetben a közigazgatási hatóságokat teszem felelőssé.

Végül megjegyzem, hogy ezen rendeletm. határozványai csupán a folyó évi 4100—eln. számú rendeletm. elrendelt revízióba bevont egyénekre vonatkozik, míg a fenti rendelet a), b) és c) pontjaiban felsorolt kategóriákra nézve külön intézkedés történik.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Személyi hir.** Tolnay Lajos dr. főispán hivatalos ügyekben szombaton Budapestre utazott, honnan a holnapi napon érkezik vissza.

— **Halálozás.** Faraó Simon szépvízi örmény szertartású esperes-plebános, papságának 54-ik, életének 80-ik évében folyó év és hó 6-án a kolozsvári klinikán elhunyt. A köztisztelőben álló plebános elhunytáról a felsíki esperesi kerület papsága és a szépvízi hitközség külön gyászjelentést adtak ki.

— **A rom. kath. státus igazgató tanácsának ülése.** Az erdélyi római katolikus státus igazgató-tanácsa gróf Majláth Gusztáv püspök elnöklété alatt plenáris ülést tartott. Az ülésen az aktuális gazdasági, tanügyi és egyházi ügyeket beszélték meg, részben pedig előkészítették a jövő hó közepén tartandó státusgyűlés tárgysorozatát.

— **Egy vitéz székely tűzér kitüntetése.** Gergely Pál szakaszvezető csikszentgyörgyi lakos, ki egy honvédtűzér üteggel a háboru kezdete óta állandóan a galicziai fronton van, ritka kiüntetésben részesült. A bátor székely fiu, ki az erdélyi honvédekkel az ösztorságának számtalanszor tanujelét adta, hét hónapig volt ütégével egy török hadosztály kötelékében. Három nagy ütközetben mutatta meg török bajtársainak a csiki székely virtust s így érte aztán az a ritka alkalom, hogy Dzsawet pasa hadtestparancsnok a forró harcok után saját kezével tűzte fel a török vasfélholdat a hős mellére, melyet sok más vitézségi érem is díszít.

— **Hogyan hívják be az alkalmatlanokat?** Szurmay Sándor honvédelmi miniszter a fegyveres szolgálatra alkalmatlanok behívásáról szóló körrendeletét most küldték meg a városok katonai ügyosztályainak. Az utasítás szerint a behívás parancs útján történik. A bevonulókat orvosi vizsgálat után osztályozzák, hogy irodákba, vagy más helyre alkalmasak-e. Rendes egyenruhát viselnek és önkéntesi karszalagot is megkaphatják. Minden bevonultat nyolc napi katonai kiképzésünk vetnek alá. Esküt is tesznek, de nem olyant, mint a fegyveres szolgálatra alkalmasak, a fegyelmük azonban katonai lesz. Kiképzésük csupán iskolázás abból, hogy milyen magatartást kell tanusítaniok. A behívás alól megokolt esetekben felmentést csupán a honvédelmi miniszter adhat. Hogy kiket hívnak be, az a közigazgatási hatóságoktól függ.

— **Szarvasmarhák kiosztása károsult gazdáknak.** Az oláh betörés következtében állatokban kárt szenvedett lakosságnak ténysz szarvasmarhát a következő helyeken és napokon kiosztok: 1. Csikszereda város részére október 15-én Csikszereda városban. 2. Alesiki járás részére október 16-án Csikszentmártonban. 3. Szépvízi járás részére október 17-én, 4. Szépvízi járás részére október 18-án Szépvízen. 5. Gyergyószentmiklósi járás és város részére 19-én és 20-án Gyergyószentmiklóson. 6. Felsősiki járás részére október 21-én Csikszereda városban. 7. Csikszereda város részére október 22-én Csikszereda városban. Mindenki, aki az ellenséges betörés következtében szarvasmarháját vagy ellenérték nélkül elvesztette, vagy potom áron eladni kényserült, azon járásban és községben, hol a hadikára tényleg megtörtént, a községi előljárásságnál előjegyztetését kérheti. Megjegyzem, hogy e tárgyban az előjegyzések már megtörténtek és a vonatkozó névjegyzékek a vármegye alispánjához már beérkeztek. Ezen névjegyzékek illetve kimutatások alapján a szenvedett károk mérlegelése mellett, eszközölöm a kiosztást. Csikszereda, 1917. évi október hó 15-én. de Place József vicomte, m. kir. gazd. felügyelő és a m. kir. földmivelésügyi minisztérium erdélyrészi kirendeltségének megbízottja.

— **Közigazgatási bizottsági ülés.** Csikvármegye közigazgatási bizottsága folyó hó 8-án tartotta rendes havi ülését Tolnay Lajos dr. főispán elnöklétével. Az ülésen az előadók tették meg havi jelentéseiket, majd a bizottság Pál Gábor bizottsági tag indítványára gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszternek a nemzetiségi iskolák ellenőrzése tárgyában kifejtett programja iránt bizalmát fejezte ki. Az ülés végén elnöklő főispán a bizottságnak bejelentette, hogy a kedőzőbb vasuti csatlakozás, a vetőmag sürgős ide szállítása, valamint a telekkönyvek visszahozatala ügyében az illetékes szakminisztereknél eljárás és kedvező ígéretekkel kapott. A vetőmag már meg is érkezett és tulnyomólag már ki is osztatott. A bizottság főispán bejelentéseit köszönettel vette tudomásul.

— **Tábori lelkeszi kinevezés.** Salati Ferenc gyergyóalfalui rom. kath. lelkeszt a tartalékban a XXV. hadtestparancsnoksághoz tábori lelkesznek nevezték ki.

— **Erdélyi minisztérium?** A 8 órai Újság értesülése szerint legközelebb a kormány erdélyrészi tanácsot alakít. A kormány az erdélyi károk helyreállítására egyidejűleg erdélyrészi miniszteri kirendeltséget szervez. Hogy az új minisztériumnak ki lesz az elnöke, még nem tudják.

— **Justh Gyula temetése.** Pénteken az egész képviselőház és nagyközönség részvételével ment végbe az elhunyt Justh Gyula, a képviselőház egykori elnökének elbucsztatása. Halálában még azok a politikai ellenfelei is megengesztelődnek, mint a hogy a haláláért kibékít, akikkel a leghevesebb harcokat vívta. Justh Gyula egyéniség volt, s ha szenvedélyes temperamentuma a politikai harcokban sebeket vágott is, meggyőződésének tiszteletreméltó szilárdságát ellenfeleinek is el kell ismernie. Neve mindenestre szerepelni fog az újkor magyar történetében, a radikális politika történetének emléklapjain.

— **Egy milliárd márka kártérítés a német hajótársaságoknak.** Berlinből jelentik: A birodalomgyűlés a múlt héten elfogadott egy törvényjavaslatot, melynek értelmében a hajótársaságokat a háborúban szenvedett károkért az állam kárpótolni fogja. A kárpótlás nem kölcsön, hanem pénzadomány alakjában történik, melyet a társaságoknak nem kell visszafizetniük. A hajóvállalatok ebből a pénzből azonnal megkezdik elvesztett hajóparkjuk felépítését. Több mint egy milliárd márka az az összeg, melyet a társaságok az államtól kapnak. Vajjon mi erdélyiek mennyit fogunk kapni és mikor?

— **Elkészült a választójogi törvény.** A választójogi miniszteriumból hivatalosan közlik, hogy az országgyűlési képviselő választók törvényjavaslatával és a minisztertanács elé kerülő indoklással teljesen elkészültek s tanulmányozás végett szétosztották a minisztereknek. A törvényjavaslat a legközelebbi minisztertanács elé kerül tárgyalásra. A kerületek számáról és székhelyéről szóló törvényjavaslat még nem készült el s éppen ezért az erről forgalomba hozott különböző verziók alaptalanok.

— **Egy király nem hazudhatik.** Bukarestből táviratozzák: A „Lumina”-ban egy román politikus Károly király halálának mai harmadik évfordulója alkalmából elmondta a következő epizódot: Egy alkalommal a király és néhány politikus között arról volt szó, hogy Olaszország esetleg a központi hatalmak ellen beavatkozik a háborúba. A király ezt mondta:

— Biztos vagyok abban, hogy Olaszország nem fog mozdulni. Láttam formális nyilatkozatát. Egy király nem hazudhatik.

A Lumina megjegyzi: Sajnos, bebizonyult, hogy egy király is hazudhatik, és nemcsak Olaszország királya.

— **Árak a piacon.** A piacon teljesen szabadon garázdalkodnak az árdragítók. A minapi nagy vásáron például egy kefeseprű 20 korona, egy szita 20 korona, egy őni való csirke 16 korona, egy liba 30—40 korona, egy koszu hagyma 3 korona 20 fillér volt és így tovább. Legutóbb a sertéseknek piacunkon uralkodó árai keltenek kínos feltűnést. Egy hathetes malac például 200 korona és egy 8—10 hónapos sovány malac 6—800 korona. A sertés árát a vármegye alispánja élőszóban is maximálta, de ennek semmi fogantatja nincsen. Általában nálunk a maximális árakat senki sem ismeri el, illetve sem a vevő, sem az eladó nem tartja be. A sertésárakat katonáink ma délelőtt a piacon akként helyesbítették, hogy a felhajtott sertéseket lefoglák, a városháza udvarán lemérték és a maximális árat lefizették az ámuló és bámuló tulajdonosnak, Ennek gyakorlását és folytatását ajánljuk Mihály Lajos rendőrkapitány ur figyelmébe.

— **Halálra gázolták megbokrosodott lovai.** A múlt héten Zöld János csikpálfalvi kisbirtokos Csikszeredából szekérral hazafelé tartott. A Rákóczy utcában lovai megbokrosodtak és elragadták szekerét. Zöld fejfelé az örülten vágató lovak közé esett, melyek egy kilométeren át vonszolták magukkal. Az utcákon sok járókelő volt, de a lovakat megfékezni senki sem tudta. Végre Csikpálfalván feltartották a lovakat, de ekkor Zöld horzalmasan összeroncsolva holtan került ki a lovak alól.

— **Petroleum a falvaknak.** A Magyar Gazdaszövetség felterjesztésében arra kérte Serényi Béla gróf kereskedelemügyi minisztert, hogy a falvakat petroleummal idején lássa el. A kereskedelemügyi miniszter most értesítette

a Magyar Gazdaszövetséget, hogy a rendelkezésére álló világító kőolaj-mennyiséget az ország törvényhatóságai közt szétosztotta és így a mezőgazdasági népesség világító-kőolaj szükséglete a törvényhatóságok útján a legutóbb kiadott rendelete szerint kielégítést fog nyerni.

— **Katonáink téli harisnyái.** Az Országos Hadsegélyző bizottság ismételtelen azon kéréssel fordul a város hölgyközönségéhez s a nőiskolák vezetőihez, hogy katonáink s idegenben sanyalódó hadifoglyaik téli szükségleteire „zoknikat” kössenek. A szükséges gyapjufonal kg.-ént 21 K. árban a polgármesteri hivatal útján rendelhető meg. Meg vagyunk győződve arról, hogy a mi áldozatkész közönségünk ezuttal sem marad el az ország többi részeiben immár szép számban dolgozó nők mögött s Csikmegyéből is nagy számban fogunk meleg kötött harisnyát összegyűjteni.

— **Ritka gyűjtemény fog megjelenni** ez év karácsony idejére. A „Nádor-féle karácsonyi Album” 10-ik kötete, a legpompásabb, a legszebb dal és zongoragyűjtemény lesz, az idei karácsonyi zeneműpiacon. A magyar náta-kincsnek színe-javát tartalmazza, a legismertebb zeneszerzőktől: Ányos, Eröss, Fráter, Kondor, Kárpáthy dr., Révffy dr. és Sas dalai egytől-egyig szépek, magyarosak: a kabaré irodalom és a könnyebb műfajú muzsika számottevő ujdonságainak, legismertebb szerzeményei méltán sorakoznak az album művészi értékének emeléséhez, a kiadó itt is a legjavát adja; Buday, Czeglédy, Erbé, Nádor leheletszerű, finom dalaiból valóságos kis zenei csokrot találunk, van még benne sok magyar bakanóta a legnépszerűbbek közül, keringők, indulók. Szalondarabok és német katonadalog egészítik ki a fényesen összeállított gyűjtemény gazdag tartalmát. Az albumban megjelent művek nagy része ének és zongorára jelent meg, s így azt hegedűsök is játszhatják. Előjegyzéseket csak november hó 15-ig fogad el a kiadóhivatal, s ajánljuk olvasóinknak, hogy minél előbb rendeljék meg, mert tekintettel a nagy papirhiányra, az album csak korlátozott példányszámban jelenik meg, s így az előbb beérkező, rendelések lesznek előbb elintézve. Az album ára füzve 8. korona, kötve 10. korona, a pénzt előzetesen is be lehet küldeni, ebben az esetben a füzött albumnál postaköltséggel 8. Kor. 70 fillért, a kötött albumnál pedig 11 koronát kell beküldeni, vagy lehet utánvétellel is megrendelni a kiadónál, Nádor Kálmán-nál, Budapest IV., Károly király ut 8.

— **A gyáva honvéd bűnhődése.** Nyámez Mihály 24. honvéddalozredbeli honvéd a harctéren megunta a dicsőséget s hogy a frontról menekülhessen, manlicherével ravszul a lábába lőtt. A kötőzhelyen kiderült a kapzsiság s ahogy sebei begyógyultak, a bíróság elé állították. A kolozsvári honvédhadosztálybírószék tegnap ítélkezett a gyáva honvéd felett s beismerő vallomása alapján másfél évi súlyosított súlyos börtönrre ítélte el. Az ügyész súlyosbításért felebbezett.

— **Szabad-e a főispánnak szavazni?** A közigazgatási bíróság báró Wlassics Gyula titkos tanácsos elnöklésével tartott legutóbbi ülésén foglalkozott Háromszék-vármegye tiszti főügyész választásának ügyével és a választást a főispáni szavazati jog törvényellenes gyakorlása miatt megsemmisítette. Az akkori főispán ugyanis a választás alkalmával közvetlenül érvényesítette szavazati jogát s ezért felebbezéssel támadták meg a választás eredményét. A közigazgatási bíróság most úgy döntött, hogy az 1886. évi XXI. t.-c. 49. szakasza szerint a főispán, mint közgyűlési elnök, csupán döntési joggal bír szavazat-egyenlőség

esetén, de a nyilvános szavazás során közvetlenül érvényesített szavazata alkalmas lehet a szavazók szabad akaratnyilvánításának befolyására, sőt arra is vezethet, hogy szavazat-egyenlőség esetén döntési jogát nem gyakorolhatja. Ezért a választást megsemmisítette.

— **Kinevezés.** A belügyminister Rétfalvi Gyula dr. csikszeredai városi tiszti orvost a belügyministeriumhoz a VII. fizetési osztály törvényszerű illetményeivel m. kir. közegészségügyi felügyelővé kinevezte. Rétfalvit nem sokkal a háború kitörése előtt választotta meg városunk képviselőtestülete tiszti orvosnak. A mozgósítás alkalmával hadbavonult és azóta megszakítás nélkül a harctéren teljesít szolgálatot, hol több igen szép és magas kitüntetés érte. Távozása határozott vesztesége közegészségügyünknek. A belügyminister kinevezése rá nézve igen nagy és kivételes kitüntetés számába megy.

— **Az „Erdélyi Szemle”** ezen a héten kettős számot ad József főherceg legújabb fényképeivel, gazdag irodalmi résszel, melyben kiemelkedik S. Nagy László „A hegyi beszéd” című regényének első fejezete. Azonkívül Molnár Jenő, Keleti Arthur, Branyiczky Déző verseit, Walter Gyula Tompa-cikkét, Székely Béla, Hajós Sándor, Kelemen Pál s mások írásait közli a lap. Mutatványszámot küld a kiadóhivatal: Kolozsvár, Mátyás kir.-utca 5. Kapható minden tőzsdében.

— **Harisnya kötése hadi pamutból.** 120 aceltáffel kötünk. Minden töre 18 szemet kezdünk. 10 cm.-t kötünk 2 sima 2 fordított szemmel. Ezután (fogasztás nélküli) simán 19 cm.-t. Most 2 tüvel rendes kerek sarkot kötünk. Azután a lábfejet a szokásos módon nem hegyesre, hanem inkább kerekre befejezve, úgy, hogy a kész lábfej hossza 29—30 cm. legyen.

— **A Faun.** Lukács Gyulának A nap kitűnő munkaadásának szerkesztésében megjelent új vicclap „A Faun” második száma, telis tele van ötlettel, humorral, Szemes Ember, Somlyó Zoltán, Bakonyi György és mások verseit, novelláit hozza, képeit a legnevesebb rajzolóművészek készítették. A Faun egyes számának az ára 44 fillér. Kapható minden pályaudvaron s a trafikokban is.

„Agrár” takarékpénztári

résztvényeket

335 koronájával vásárol az
Erdélyrészi Váltóüzlet R. T.
Marosvásárhely. 2-2

A Maros mentén 240 hold teljesen kifogástalan első osztályú földbirtok egy tagban sürgősen eladó. Cim a kiadóhivatalban.

EGY JÓL HAJTÓ VADÁSZKOPÓ megvételre kerestetik. Cim a kiadóhivatalban.

Házeladás! Csikszeredában a Kosuth Lajos-utca 17. szám alatti terjedelmes telken levő ház és Várdofalva határában levő egy hold elsőrendű szántóföld 60000 korona (hatvanezer korona) árban eladó. Bővebb felvilágosítással szolgál Albert Sándor ur Csikszereda, Szentlélek utca.